

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 .
Pe o lună . 2.40 .

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să inape-
lază.

Națiune și Naționalitate după concepția Maghiară.

De A. D. Xenopol.

Art. 1. din Constituția Ungariei spune că „toți cetățenii, aparțină ei ori cărei naționalități (pe ungurește: az állam polgárai, bármely nemzetiség kötelékébe tartoznak is.) alcătuiesc împreună națiunea (pe ungurește: együttesen alkotják a nemzetet) politică maghiară”. Se face, deci, o deosebire între termenii de *naționalitate* și *de națiune*.

Să vedem dacă această deosebire este întemeiată în fapt și în drept?

Ambele cuvinte, atât în limbile în care ele au luat naștere întâiaș dată, cât și în imitarea lor ungurească, au acelaș caracter și aceeaș formă, atâtă numai că unul e mai lung și celălalt mai scurt. Înțelesul iarăș este foarte puțin deosebit: națiune înseamnă mai mult partea materială a grupului etnic, oamenii ce-l alcătuiesc; naționalitate mai mult concepția intelectuală a totalizării acelui grup. Așa bunăoară se vor lega epitetele de curajoasă, de stăruitoare, de rezistență la oboseală mai bine de cuvântul națiune decât de acel de naționalitate. Din contra, când va voi a se arăta cărui neam aparține un popor, se va întrebuița mai curind termenul de naționalitate. Dar cât de apropiați sunt acești doi termeni se vede de pe aceea că adese ori limbajul comun nu cunoaște aceste deosebiri subțiri și că ei sunt luați unul drept altul. Apoi asemănarea înțelesului lor se cunoaște de pe a-

ceea că niciodată nu se va putea spune că *o națiune este de cutare naționalitate*; pe când despre un popor se poate spune că este de o naționalitate oare-care.

Ce au vrut deci Ungurii să spună prin articolul Constituției lor? Desigur numai atâtă că în statul unguresc există *o singură naționalitate care are dreptul*: cea maghiară, și că toate celelalte nu se pot împărtași din ele decât întru cât îmbracă veșmântul maghiarismului.

Nu se poate deci înțelege principiul pus, în sensul că nu ar exista în Ungaria naționalități deosebite, ci numai cât în acel că în viața politică a statului maghiar nu există decât o singură naționalitate recunoscută: cea maghiară, iar toate celelalte, cum spunea și *jus tripartitum* a lui Verböczy, sunt numai tolerate spre folosul comun al stăpânilor. Acesta este adevăratul comentariu al art. I. din Constituția Ungariei.

Această Constituție, care recunoaște ca națiune politică numai pe cea maghiară și tăgăduiește această însușire celorlalte popoare, este o legiuire ce nu respectă cel mai fundamental principiu al legiurilor moderne: *egalitatea*, deoarece încuviințează un privilegiu acelor oameni din statul maghiar care sunt din firea lor naturală — Unguri; căci deși se dă un simulacru de egalitate prin legea electorală, aplicarea ei nedreaptă și arbitrală face de 3,500.000 Români au numai 5 deputați în parlamentul maghiar, pe când cel mult 7.000.000 de Unguri au 400. Și să se observe că nu este vorba aici de tăgăduirea drepturilor politice străinilor, tăgăduire ce se întâlne-

ște în toate statele lumii care încuviințează drepturi politice numai cetățenilor, — ci aceste drepturi sunt închise, în Statul Maghiar, chiar cetățenilor acestui stat, de îndată ce ei nu sunt de naționalitate fizică maghiară.

Ce reprezintă o astfel de concepție? Ideia de cucerire, ideia de exploatare a supșilor de cătră cuceritori, ideia cea barbară că puterea dă dreptul de a se folosi de averea și de sângele celor sugrumați de ea. Căci cu ce se întreține statul maghiar? De sigur că nu numai cu contribuțiile Ungurilor, ci mai ales cu acele ale popoarelor de alt neam care sunt mai numeroase decât ei. Pe ce se întemeiază puterea militară a Ungariei? De sigur că nu numai pe regimentele ungurești ci și pe cele române, croate, slovace și sârbești, care alcătuiesc armata maghiară. Și la ce slujește năvala banilor din pungile tuturor în casele statului? Numai la întărirea trupului și la împodobirea sufletului maghiar. Pozițiile cele mănoase materiale, traiul cel răsfățat, bogățiile cele mari, funcțiile cele grase, întreprinderile cele aducătoare de câștig sunt toate maghiare; școalele, universitățile, teatrele și muzeele sunt toate maghiare. Limba maghiară răsună de pe catedră, din tribunale, din parlament; scrisoarea maghiară se proslăvește în toate actele administrative și de stat. Banișii dați de toate naționalitățile slujesc însă numai cât la întărirea naționalității stăpânitoare, dar, ce e mai straniu, la distrugerea propriei lor ființi. Și impozitul de sânge este menit a susține un organism de stat pe care toate naționalitățile au interesul de a-l scutura de pe grumazul lor. Căci, mai la urma ur-

Eminescu în franțuzește.

— Cartea d-lui Al. Gr. Șuțu. —

De Adrian Corbul.

Mănuind între degete eleganta broșură cu scoarțele albastre, am avut o îndoită impresie de duioșie. M'a înduioșat, mai întâi, modestia pioasă cu care traducătorul lui Eminescu a adus poetului omagiile sale. Căci, dacă nu mă înșel, d. Al. Gr. Șuțu a răposat întru Domnul, și traducerele d-sale sunt o publicațiune postumă. Faptul acesta mă mișcă mai cu seamă. Evident că datorim recunoștință familiei dlui Șuțu de a fi tipărit broșura de care ne ocupăm; admirăm însă cu atât mai mult discreția cu care a procedat regretatul defunct. Valoarea unei fapte bune crește, când ea este cu modestie săvârșită.

Al doilea simțimint de duioșie și, desigur, nu cel mai puțin adânc, îl veți fi încercat poate și d-tră, stimați cetitori. Când am întors cele dintâi file ale cărții, privirile mi-s'au oprit pe un dulce chip de bărbat. Pe chipul lui Eminescu... Un Eminescu tânăr, frumos ca un semi-zeu, cu fruntea senină și boltită, cu privirea visătoare și profundă. O lumină blândă scaldă ovalul pur al feții; ea accentuiază nuanța închisă a părului mătășos, a frumoasei mustați brune, umbrind expresia cam amară a gurei și conturul bărbiei îndrăsnete. Nici nu-și închipuiește, poate, editorul cât de fericită mână a avut în alegerea acestui portret. Imaginea cea mai populară a poetului este aceea a unui Eminescu cu puțin înainte de moarte, când tăișurile vieții săpaseră pe față-i brazde severe,

când din ochii lui isbuinea chinul marelui său suflet, atât de încercat. Priviți însă imaginea din broșura dlui Șuțu: veți vedea chipul unui om tânăr, înamorat de viață, cu toate că mintea lui lucidă pătrundea dureroasele ei adevăruri, după cum ne învață umbra amară din jurul gurei. Cu toate acestea simți că inima poetului era tânără încă pe acea vreme, că păstra multe iluzii, că era plină de ardoare, de o bunătate infinită, de dor de iubire, de setea de Frumos... Și fără de voce îți revin în minte versuri duioase, împregnate de clar de lună și de murmur de izvoare, versuri din acelea cum le găsești așa de des la Eminescu și pe cari le șoptești, înecat de emoțiune, în ceasurile surde și dulci ale umbrei. Apoi în fața neuitatului chip o tristeță imensă ni-se strecoară în suflet. Ne spunem că ochii aceia dulci au răsfrânt altă dată raze de soare; că buzele acelea s'au mișcat; că pleoapele au clipit — și că nimic n'a mai rămas astăzi din acest cap nobil și blând. Și ne mai spunem, că nici o putere a Firii nu e în stare a reda viață originalului acestui portret, pe care-l privim acum ca pe ceva, ce a fost și care nici odată nu va mai fi!

...Din fereirie sufletul lui a rămas. Și sufletul acesta românimea îl proslăvește în elipele de față, ca pe cea mai înaltă expresiune a ei. Imi închipuiesc că mințile sunt încă sub impresia serbărilor cari au avut loc la Galați. De aceea, sper că mi-se vor erta digresiunile cu cari am început acest articol, pe care am avut de gând să-l consacrez traducerilor franțuzești ale dlui Al. Gr. Șuțu.

Poeziile traduse sunt în număr de șase: „Somnuroase păserile”, „Despărțire”, „Doina”, „Veneția”, „O mamă” și „La steaua care a răsărit”. D. Xenopol, în scurta d-sale prefață, regretă că dlui Șuțu nu i-a fost dat să traducă cât mai multe. Împărtășesc părerea de rău a distinsului profesor universitar.

Cetind traducerile dlui Șuțu am avut, mai întâi de toate, un sentiment nedeslușit. Și șovăesc înainte de a vorbi de ele. Nu șovăesc a spune tot adevărul ce-l gândesc; dar impresia pe care lectura acestor poezii a produs-o asupra mea, este complexă. Am găsit într'insele versuri bune și versuri mediocre — vorbesc de traducerea franțeză, bine înțeles. Dar ce m'a izbit mai întâi este de ce n'aș supne-o? — o anumită insuficiență lirică din partea traducătorului. Nu răsănesc în cele mai multe din versurile traduse, imensul suflu liric al lui Eminescu, nici armonia lui extra-ordinară, și, mai ales, nu regăsesc inimitabila lui putere de evocare pe care n'a atins-o dela el încoace nici pe departe, vre-un alt poet român.

Trebue să declar însă că lucrul acesta se întâmplă de câte ori vre-un ne-poet, ori cât de distins cugetător și stilist ar fi el; traduce versurile unui mare poet. D. Al. Gr. Șuțu are însă în traducerele d-sale un merit mare și necontestat: d-sa a redat cu claritate până și cea mai ușoară nuanță din gândirile lui Eminescu. Aceasta însemnează că l'a înțeles bine și că l'a simțit adânc; aceasta însemnează mai ales că cugetările înalte și sentimentele armonioase i-au fost familiare în mod firesc.

Nu încapă îndoială că cea mai reușită din traduceri ese a poeziei „O mamă”. Și trebue să re-

melor, ce drept au numai Ungurii de a-și apăra firea și limba lor? Cuvintele lui Széchenyi care ridică până în cer valoarea naționalității maghiare când o apăra contra Germanilor din Austria în 1848 spunând că fără naționalitate un popor este mort, iar că naționalitatea se menține mai ales prin limbă; că a pierde cuvintele limbii sale este a muri ca popor, se aplică din cuvânt în cuvânt tuturor naționalităților din Ungaria; căci nu se înțelege pentru ce Ungurii ar avea dreptul să-și cultive, să-și îmbogățească, să-și înfrumusețeze graiul, iar celelalte naționalități, nu.

Toate turburările care vâzdolesc Ungaria sunt datorite numai și numai ideiei nefericite că în Ungaria nu există decât o singură națiune sau naționalitate cu drepturi, iar că toate celelalte trebuie să slujească numai cât de pătură îngrășătoare acestei națiuni stăpânitoare.

Cu acest sistem cred oare Ungurii că vor consolida organismul lor politic, când în dosul fiecărui Român, Croat, Sârb sau Slovac trebuie să stea câte un jandarm ungar care să păzească și să constrângă realizarea ideii de stat maghiar. Așa se chituiește statul? Acesta e mortarul menit să consolideze clădirea lui trainică? Dacă s'ar lăsa fiecărei naționalități firea sădită de natură sau de Dumnezeu în corpul și sufletul ei; dacă statul maghiar ar căuta tocmai să facă a se uita uricioasa origină a legalității întemeiate pe putere în loc de a fi întemeiată pe dreptate, — ar deveni un stat liniștit înlăuntrul lui și, deci, puternic în afară; dar așa cum e, ne temem că greu ar înfrunța cumpenele cele mari pe care evoluția le răstoarnă uneori asupra popoarelor.

La primăvară va izbucni război în Balcani?
Ziarul grecesc „Patris” din Atena primește din București știrea că Duminecă Regele Carol al României a primit în audiență pe toți miniștrii și șefii de partide, ținând

cu ei o consfătuire intimă. Regele a comunicat miniștrilor săi că la primăvară cu siguranță va izbucni războiul în Balcani. România, deci, trebuie să fie gata pentru orice eventualități.

(Știrea aceasta nu este confirmată din nici o parte. „Patris”, pe semne, face aluzie la discursul Regelui Carol la serbările universității din Iași. — N. Red.)

Desbaterea petiției dela Vinț. Ni-se telegrafiază din Budapesta: Azi s'a început aici, la secția II a Curiei (Curții de casație) desbaterea petiției dată de alegătorii români din circumscripția Vințului pentru nimicirea mandatului stors prin teroare și corupție al lui Mayer Ödön și pentru recunoașterea dlui Dr. Iuliu Maniu de deputat legal al circumscripției. Referentul secției a arătat că ancheta exmisă pentru investigarea abuzurilor electorale a dat date cari confirmă aserțiunile din petiția alegătorilor români. Deja din cele raportate azi se vede cu siguranță nimicirea a 18 voturi, iar dacă se va continua în acelaș senz raportul, nu e exclus ca domnul Maniu să fie recunoscut deputatul legal al circumscripției. În cel mai rău caz se speră ordonarea alegerii nouă. Apărătorii petiției noastre sunt dd. avocați Dr. Ioan Erdéli din Budapesta, Dr. Danilă Sabo din Blaj și Dr. R. Boilă din Diciosânmărtin.

La desbaterea de azi au asistat numeroși români din Budapesta. Din partea deputatului guvernamental au fost de față: prefectul comitatului Alba-Inferioară și președintele alegerilor parlamentare din circumscripția Vințului. Döry. Dl Maniu va lipsi în tot cursul desbaterii.

Justh despre compromis. Dumineca trecută, partidul justhist a ținut o mare întrunire în Szabadka, pentru a protesta împotriva legilor militare și a cere introducerea votului universal. Cu acest prilej șeful partidului, Justh Gyula, a făcut declarații interesante despre armistițiul încheiat cu guvernul și noua situație parlamentară.

„Inzadar afirmă guvernul — a spus, între altele, Justh — că în urma armistițiului nu sunt nici învinși, nici învingători. Guvernul și contele Tisza luni de-arîndul au spus că nu vor întrerupe

discuția reformelor militare, până nu vor fi votate și, cu toate acestea, au trebuit să cedeze opoziției și să admită întreruperea acestei discuții.

In ce privește pacea definitivă — a urmat apoi Justh — repet ce-am mai spus de atâtea ori: fără introducerea votului universal egal și secret nu poate fi pace trainică. Reformele militare trebuie retrase iar în locul lor trebuie discutat votul universal, ca apoi noul parlament, ales pe baza votului universal, să hotărască soarta reformelor”...

O învingere a justhiștilor. Alegerea de deputat în cercul Nádudvar, care a avut loc ieri, s'a sfârșit cu izbânda justhistului Veszprémy István, care a întrunit 1056 voturi, față de guvernamentalul Györy Endre (fost ministru) care a primit numai 868 voturi.

„Seara” în activitate. Din ziarele de dincolo și din organul autorizat am aflat că d. Dr. T. Mihali se află în București. Acum aflăm din „Seara”, că după adunările populare de până acum „nu se mai poate îndoi nimenea de puterea partidului național român și de energia conducătorilor săi, expuși din nou, în vremea din urmă, atacurilor nedrepte și nechibzuite din partea prea puținor dizidenți adunați în jurul „Tribunei” dela Arad”.

Și că, prin urmare, „aceia, cari pretindeau prin ziarul „Tribuna”, că advocații români de dincolo „vând caprele țaranilor”, iar preoțimea ar fi „burtă-verzime”, au fost desmintiți astfel de însăși realitatea”.

Înțelegem deci întreagă această afacere: d. Mihali se află la București, d. A. C. Popovici încă e acolo, iar Scurtu cu peana lui de gâscă stă fi-rește la dispoziție, pentru că numai așa se poate feri... neamul. Cunoscând originea știm „aprecia” și valoarea acestor rînduri. Cât despre „Gazeta Transilvaniei”, care le reproduce, o înțelegem și pe ea. Din lipsă de material faci tot ce poți. Traduci din „Világ” două coloane, ori le reproduci din „Seara”, îi tragi vr'o câteva „aprecieri” și apari și tu, ca să nu zică lumea că nu vegezezi.

cunosc că în aceste versuri, d. Șuțu s'a arătat capabil de un lirism real. Rimele sunt bogate, versurile pline de armonie. Câteva dintr'însele sunt adevărate perle. Așa bunăoară:

Sur le sombre caveau de ta tombe sacrée
L'acacia gémit au souffle des frimas,
Et ta voix va se joindre à sa voix agitée;
Il frémitra toujours, toujours tu dormiras.

Și versurile:

Avec soin plante-la contre ma froide pierre

Et si jamais je sens de l'ombre sur ma biere
L'ombre croitra toujours, toujours je dormirai!

Poezia „Despărțire” este și ea foarte exact redată; îi lipsește însă acel fior liric impalpabil, pe cari ochii și mintea nu-l pot defini, pe care însă sufletul îl simte cu putere și care caracterizează geniul lui Eminescu. Câteva versuri sunt totuș destul de bine reușite. Frumoasă e traducerea versului:

Nu floarea vestejită din părul tău bălai și pe care-l cetim în franțuzește:

Tu peux garder la fleur a tes cheveux flétrie

Și versurile:

Quand pour un seul ruisseau se succede l'onde a
[l'onde
Pourquoi cette constance aux regres dans le
[monde?

Cu toate că mai bine ar fost, din punctul de vedere al geniului limbii franceze, să se fi tradus astfel:

Quand pour un seul ruisseau l'onde se succede a
[l'onde
dans ce monde

Fără cusur sunt rândurile:

Des chants, plaintivement, parmi les blanches
[pierres
Imploreront pour moi le repos du néant
Mais je voudrais plutot que quelqu'un m'appro-
[chant,

Vint murmurer ton nom sur mes froides paupieres
Slab și puțin corect e versul:
De corbeaux qu'un nuage a l'horizon surgisse
Singura expresie franceză ar fi în acest caz:
Qu'un nuage de corbeaux, etc

Iar versul:

Que la tempele éclate, et d'un souffle puissant
Elle enleve ma cendre et la disperse au vent
prezintă moliciuni și îngăimări cari s'ar fi putut evita înlocuindu-se o simplă conjuncțiune:
Que la tempele éclate, que d'un souffle puissant

Astfel modificat, versul ar fi energic și cu adevărat frumos.

Să vorbim acum de „Doina” care e una din cele mai admirabile și caracteristice poezii ale lui Eminescu, și pe care regretatul d. Al. Gr. Șuțu a avut generoasa îndrăzneală s'o traducă. Răușit'a d-sa în laudabilele d-sale eforturi? Mie teamă că nu. Și faptul acesta nu trebuie să ne mire: pentru a traduce în franțuzește o poezie așa de specială, i-ar trebui traducătorului, pe lângă instinctul natural și profund al limbii franceze, și un simț liric din cele mai elevate. D. Șuțu a dat Doinei în franțuzește cam lungul titlu de L'oli-

fant d'Etienne le Grand. De ce așa? când ar fi putut o intitula pur și simplu Complainte, care este dacă nu mă înșel, traducerea literară a cuvântului Doină. În poezia aceasta, traducătorul s'a îndepărtat de multe ori și de textul original. Slăbiciunea traducerei stă mai ales — să nu mi-se ia în nume de rău dacă scriu adevărul așa cum îl gândesc, cu toate omagiile pe cari le adresez distinsei memorii a dlui Al. Gr. Șuțu — slăbiciunea traducerei, zic, stă mai ales în banalitatea, în stângăcia și în lipsa de armonie a versurilor. Traducătorul își are însă scuza sa: poate că în nici o altă poezie defectele acestea nu ar fi așa de izbitoare, ca în Doina lui Eminescu. Marele poet român ne-a obicinuit în această operă a sa, cu niște imagini așa de scânteitoare, cu un lirism așa de pasionat, cu o atât de mare bogăție de vers, încât nu ne-am putea deprinde s'o vedem micșorată de aceste calități. Doinei lui Eminescu, pentru a putea fi gustată într'o limbă străină, nu-i ajunge numai să fie corect tradusă: traducerea ei ar trebui să constituie o adevărată reînviere. Altfel e un simplu „clar de lună împăiat”, după pito-reasca expresie a lui Heine.

Dar las cetitorilor să judece dacă sunt prea sever în aprecierile mele. Voi reproduce, la întâmplare, pasagii întregi din traducerea Doinei, făcută de regretatul răposat. Ea începe, după cum urmează, adecă puțin asemănătoare cu începutul scris de Eminescu, și care este, după cum știți:

Dela Nistru pân' la Tisa

Tot Românul plânsu-mi-s'a, etc.

D. Al. Gr. Șuțu a tradus astfel:

De frontiere en frontiere

In jurul incheierii unei alianțe balcanice. In timpul din urmă au apărut în presa din străinătate știri despre o pretinsă urnire din partea Rusiei cu scop de a pregăti spiritele în țările din Balcani pentru o alianță balcanică. Știrile aceste au găsit un ecou îndeajuns de pronunțat în actualele momente de nesiguranță universală. Ziarul „Noviie Vremja” din Petersburg află acum că guvernul rus nu a făcut nici o propunere la ceoace privește vre-o alianță balcanică, care, zice ziarul, în momentul de față e nerealizabilă.

In legătură cu svonorile din chestiune s'a svonit is despre intenția Rusiei de a încerca o acțiune diplomatică pentru deschiderea Dardanelor. „Novoie Vremia” desminte și aceste svonuri, cari interesau foarte de aproape și pe România.

Aderențele lui Mangra. In „Nagyvárad Napló”, ziarul autorizat al lui Mangra, se publică numele tuturor preoților cari au iscălit aderența trădătorului nostru. Am avut prilejul să ne rostim asupra acestui act nenorocit al preoților noștri. Ar mai rămâne să dăm acum și numele lor, ca să-i cunoască întreaga lumea românească. Nu mai facem însă acest lucru, căci socotim că și așa, cei cari au iscălit și se văd publicați la gazeta ungurească, cetind lungul și durerosul lor pomelnic, vor avea prilej să mediteze în deajuns asupra situației în care au ajuns.

Ședința Camerei. Ședința de azi a camerei deputaților abia la orele 11 a putut fi deschisă, fiindcă până la ora aceasta nu se adunase încă un număr suficient de deputați.

După deschiderea ședinței, președintele a și blamat deputații pentru lipsa aceasta de seriozitate și conștientiozitate.

Intrîndu-se în ordinea de zi, discuția bugetului, a luat cuvântul Polonyi Géza, combatând proiectul de buget.

In ședința de mâine, Miercuri, Camera va continua discuția reformelor militare.

„Românul” și dreptul de discuție al tulburătorilor.

De Nicolae Iorga.

La un popor care nu e încă orînduit în toate rosturile sale și n'are o tradiție respectată în ce privește ori ce ramură a vieții publice, se pot ivi foi de critică îndrăznească, care nu recunosc nici o autoritate, ori înțeleg să scrie liber dincolo de marginile ei. Pot să aibă principiile cele mai sănătoase și să folosească esențial desvoltării și răspândirii cugetărei politice.

Nu zic că astfel e „Tribuna”, care ar recunoaște comitetul național cu dreptul de critică a conducătorilor lui, drept pe care l-a și întrebuițat, ba chiar în judecarea, totdeauna delicată, a valorii personale pe care o au unii din membrii comitetului. Dar, în sfârșit, iată o foaie care rămâne în cadrele unui partid și duce uneori o luptă foarte violentă cu șefii aceuia.

In fața „Tribunii” stă la Arad „Românul”. El are o singură menire declarată și recunoscută: reprezintă comitetul național și luptă împotriva ori căruia disident care are pretenția de a dicta alta direcție ori de a pune în cumpănă capacitatea membrilor aceluia comitet. De aceea s'a și așezat la Arad, unde isbucnise rebeliunea, căci, dacă n'ar fi acesta motivul, combaterea unei foi naționale tot așa de intrasigente, unei foi vechi și foarte bine redactată, ar fi un greu păcat față de neam, unul neiertat.

Acuma în toate lucrurile omenești se cere consecvență. Dacă te amesteci în viața publică, trebuie să fii logic în atitudinile pe care le iei. Deci, ori de câte ori vei vedea periclitat principiul de ordine, de autoritate, de disciplină, vei sări să-l aperi.

O ocazie se înfățișează pentru „Românul”. Iată „Liga Culturală”. Avea cinci secțiuni și muria, azi are 52 și trăiește. Cei ce au făcut această schimbare au oare-care

drept la mulțumită. O secție nu crede însă aceasta. Pentru dânsa comitetul central e incapabil, el nu poate înțelege ce măsuri se impun. Și iată venind la congres cu un program pe care-l crede nou. I-se arată că nu e un singur punct care să fie original și realizabil. Congresul, autoritate supremă, admite că așa e. Iar peste câteva luni aceea secție își bate joc de congresul „râu organizat” și de „cei din comitetul central” cari n'au nici simțul menirii lor. Aceasta se tipărește, și se trimite „Românului”. Și, pe când comitetul secțiunii urmează cu această purtare, pe când președintele lui striga către funcționarul trimis dela centru: „să vie secretarul general, să-l...” (cuvântul nu se poate reproduce), „Românul” semnaleză buletinul cu învinuirile și insultele, ba revine publicând cu laude „programul”.

Și doar comitetul central are prin statute conducerea întreagă a Ligei, cu dreptul de a disolva secțiunile rebele, și el nu e ținut la alt control decât al congresului. Și doar el e ales legal pe doi ani de acel congres. Și doar e vorba de o instituție respectabilă, care trebuie să se bucure de o autoritate neștirbită.

Și, totuși, vezi, „Românul” deschide foaie contra Ligei, el publică insultele locotenentului M... din Iași și încunună atitudinea sa încurajând un comitet de secție care se ridică împotriva autorității legitime a „Ligei”.

Nu cerem, nu dorim nici o explicație. Suntem sătui de măgulirile ce urmează atacurilor. Am voit să arătăm numai inconsecvența care atinge însuși dreptul de existență al „Românului”. Această inconsecvență se vede. Iar în ce nu se vede, ni-a fost totdeauna silă să ne amestecăm.

„Neamul Românesc”.

Le Roumain pleurant sa chaumiere
Dit qu'il ne sait plus ou aller
Car tout est pris par l'étranger.

Versuri stingace și imprecise cari isbese pe ori-cine cunoaște bine limba franceză, atât de exigentă în ce privește claritatea și precisiunea expresiunii.

Dit qu'il ne sait plus ou aller
este un vers stingaci, și
Car tout est pris par l'étranger
prezintă moliciuni. Apoi, versurile:

De Boian a Dorna-la-Belle
Ce n'est qu'eux qu'on voit en selle
Limba franceză este departe de a încuraja o cacofonie așa de gravă, mai ales într'un vers! Eminescu a scris:

Vai de biet Român săracul!
Indărăt tot dă ca raqul.

D. Șuțu a tradus:
Tandis que le pauvre Roumain
Sans espoir poursuit son chemin
Lasă că traducerea nu e literară și versul foarte banal, dar mai există contradicție cu un pasaj anterior. Căci traducătorul scrisese mai sus:

Le Roumain
Dit qu'il ne sait plus on aller
Un vers care nu e franțuzesc:
Qu'est-ce, pour lui, ce que le Ciel donne?
Și încă un vers necorect ca limbă:

De Tourn a la Bessarabie
Se répand la ligue ennemie.
Et sur nos terres elle s'établit

Corect ar fi:
Et sur nos terres elle s'établit

căci versul al doilea ea și cel dintâi formează fiecare în parte o propozițiune complectă; de aceea în franțuzește subiectul se precizează. In cazul nostru el ar fi pronumele elle.

Și versul de mai jos:
O, mon Etienne, o mon grand roi
Toi, ne reste plus a Poutna
este puțin elegant. Ca pildă de moliciune avem:
Sors de la tombe, Pere et Roi
Et de ton cor le chant entonne
Nous rassemblant autour de toi!

Mai întâi limba franceză exige în acest caz să se scrie:

Sors de ta tombe
Apoi, notați că după versul al treilea urmează un punct. Și așa cum este versul al treilea legat de al doilea, e departe de a avea desenul energetic cerut de împrejurare. Versurile acestea ar trebui să sune cam astfel:

Sors de ta tombe, Pere et Roi,
Et de ton cor un chant entonne;
Rassemble-nous autour de toi.

Și ca să sfârșim cu Doina, să luăm cele din urmă versuri ale acestei poezii mărețe, așa cum le-a scris Eminescu. Adecă

De-i suna a treia oară
Toți dușmanii or să piară
Din hotară în hotară.
Indrăgi-i-ar ciorile
Și spânzurătorile!

Versurile din urmă sunt o invocare. D. Al. Gr. Șuțu nu le-a tradus ca atare. Ci:

Si c'est trois fois qu'il nous appelle
Tous nos ennemis périront:
Et du centre a la frontiere
Les corbeaux de val en mont
Feront de charrogne litiere

Mai exact ar fi. pare-mi-se, cam așa:

Si c'est trois qu'il nous appelle
Tous nos ennemis périront
Du centre a la frontiere.
Que les corbeaux deval en mont
Fassent de leur charogne litiere

In traducerea gingașei poezii „Somnuroase păsărele” însă d. Al. Gr. Șuțu a răușit să ne dea în franțuzește câteva ștrofe delicioase. Admirati, bunăoară, delicateta cu care d-sa a interpretat într-o limbă străină discretă viziune a poetului. Voi reproduce numai cele două ștrofe din urmă, cu

DAJKOVITS E. Atelier de fotografii artistice,
— — de primul rang. — —
ORADEA-MARE, Palatul Sas.

Fotografii și portrete, reproducții după fotografii vechi și noul în mărime naturală expuneri de obiective speciale pentru interioruri acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate Atelierul se află exclusiv numai în Palatul Sas

Scrisori din București.

Falsa educație. — O crimă oribilă. — Un monument la Vaslui. — Mișcarea literară.

București, 30 Octombrie.

Intr'un recent articol publicat în „Neamul Românesc”, d. Iorga arăta ravagiile ce le-a purtat în sufletul oamenilor de azi așa numita educație practică, în felul cum este înțeleasă. Această educație care desvultă numai poftele animalice a făcut ca, în actualul război, Italienii să comită ororile ce le-au comis față de bieții tripolitani. Această educație a făcut ca Francezii, Englezii și Nemții să se poarte așa cum s'au purtat cu supușii lor africani. Aceiași educație detestabilă a făcut ca în viața noastră să observăm o sumă de acte cari ne înfioară prin îndrăzneala, prin cruzimea, sau prin lipsa lor de scrupule.

Un caz înfiorător a avut zilele acestea loc în localul unui bancher din cele mai frecventate strade ale Bucureștilor. Un tânăr, student la medicină, anume Ion Mărculescu năvălește dimineața pe la zece în prăvălie, scoate un revolver și amenință pe funcționarul ce-i eși în cale cu moartea, de nu-i va da cheile dela casa cu bani. Funcționarul vrea să dea alarma, tâlharul trage asupra lui. Nu-l omoară însă și rănitul mai are atâta putere încât să-l desarmeze pe năvălitor. Acesta văzându-se în situația de a fi descoperit scoate o sticlă de acid sulfuric, și-l toarnă pe față, desfigurându-se în mod îngrozitor, apoi cu briciul își taie gâtul. După zile nimeni n'a putut recunoaște pe atentatorul desfigurat. A treia zi însă el a fost recunoscut de un prieten al lui, ziarist. Cadavrul a fost espus la morgă, înfiorând pe curioșii iubitori de scene grozave.

Mai ales faptul că ucigașul făcea parte din clasa intelectualilor a produs o enormă senzație în public. Ziarele comentează în felurite chipuri acest act condamnabil. Unele îl atribuie disperării, lipsei de bani a nenorocitului student. O fi și aceasta o cauză. Nu este însă mai puțin adevărat că și educația greșită a contribuit mult la pervertirea sufletului acestui tânăr. Se cultiva dorul de îmbogățire cât mai repede, societatea da cele mai detestabile exemple de materialism, pe de-asupra vin publicațiile de senzație cari aprind fantazia multora, indicându-le mijloace, la cari poate ei nu s'au gândit. Se cultivă instinctele bestiale prin fel de fel de mijloace. Intr'o societate blazată, spre a face sufletele să se miște, e nevoie de emoții puternice.

toate că întreagă poezie merită să fie știută pe din afară.

Le cygne dans les joncs se glisse
Pour s'abriter jusqu'au réveil —
L'ange gardien te soit propice,
Doux sommeil!

Sur la nocturne féerie
La lune, radieuse, luit;
Tout n'est que reve et qu'harmonie —
Bonne nuit!

O ușoară modificare s'ar cere poate într'una din aceste două strofe, o foarte mică modificare, pur gramaticală; căci corect ar fi numai:

Que l'ange gardien te soit propice

Incolo, poezia întreagă e suspinată și armonioasă ca o poezie de Verlaine.

In definitiv d. Al. Gr. Șuțu a bine meritat din partea Românilor. D-sa a dat o pildă nobilă și demnă care se va urma. Ea va fi urmată desigur în cursul vremilor, nu odată, ci de cincizeci, ci de o sută de ori, spre slava marelui poet român care va ajunge cu timpul să fie tradus și cetit în toate limbile europene.

Paris, Noembrie.

Ce sunt de pildă scenele romantice reprezentate zilnic la cinematografe? Spectatorul vede zilnic cele mai oribile scene. Tocmai atentatul din strada Doamnei a făcut ca autoritățile să se gândească la mijloace de apărare. S'a dat adevărat ordin ca să nu se mai reprezinte la cinematografe scene cu omoruri cu crime, peste tot scene cari ar putea înrâuri în senz rău asupra moravurilor. Măsura în orice caz e bună. Mai trebuie însă multe altele.

Trăim în epoca statuelor, a busturilor și a chipurilor cioplite, cari au făcut pe poetul Anghel să se rostească cu atâta hotărâre în contra acestei manii. La fiecare colț de stradă — zice poetul — un necunoscut cu chipul de bronz îți ese înainte, sfidându-te cu nemurirea lui.

Sunt monumente și monumente. Unele vor să eternizeze pe idolul unor oameni mai puțin idealști, altele din contră reprezintă o idee, o aspirațiune a unui neam întreg. Și acestea sunt de sigur simpatice. Am cetit cu toții frumoasa poezie a lui Alexandri, Peneș Curcanul. Toți am admirat măiestria, cu care poetul a știut să intruzeze în această figură eroică toate calitățile Românilor: Disprețul de moarte, dragostea de țară, modestia, vitejia și renunțarea la ori ce răsplătă pentru jertfele aduse pentru țara lui. Peneș Curcanul e o ființă ideală. Un monument ridicat lui deci ar fi ceva curios. Și cu toate acestea la Vaslui s'a format un comitet care a lansat liste de subscripție pentru adunarea fondurilor necesare ridicării unui monument acestui erou al chipuirii poetului.

Comuna Vaslui a dat un loc frumos, unde se va așeza statua, iar comitetul a publicat un concurs pentru cele mai bune modele de monument. Să nădăjduim că comitetul înțelege să premieze în Peneș Curcanul spiritul cel mare, spiritul de jertfă, vitejia românească. Numai astfel și-ar avea rostul acest monument. Numai astfel ar eși din banalitatea, în care au căzut atâtea monumente.

Dintre toate instituțiile de cultură, aceia care incurajază mai mult răspândirea luminei în cercuri cât mai largi este fără îndoială Academia Română. Posibilitatea de a veni în ajutorul celor nevoiași i-o dă de altfel veniturile, pe cari le are această instituțiune.

Felul cum Academia înțelege să ajute pe cei ce vor să se lumineze este cât se poate de potrivit. Astfel în fiecare an Academia a trimis la deschiderea noului an școlar tuturor școlilor rurale de pe moșiile sale cărți didactice gratuit, în valoare de două mii de lei.

Conform testamentului răposatilor Ion Fătu și Maria Schiopescu, Academia distribuie gratuit, la începutul fiecărui an, elevilor săraci din școlile rurale a câte două județe, cărți didactice și religioase, menite a întări moralul elevilor și a-i întări în credința strămoșească atâta de nesocotită în timpul din urmă. Anul acesta s'au distribuit elevilor săraci din județul Olt și Dorohoi cărți în valoare de peste zece mii de lei.

E poate cel mai frumos dar ce-l poate face o instituție tinerilor generații cari se ridică acum.

Toamna asta a fost bogată în manifestările literare cari denotă marea dezvoltare ce a luat-o gustul de citit în masele mari ale popoului. După cât se afirmă, noua revistă literară „Flacăra” s'a vândut în peste treizeci de mii de exemplare, ceea ce dovedește un progres enorm față de trecutul nu tocmai îndepărtat, când o publicitate literară, ori cât de bine redactată, abia putea conta pe câteva sute de cetitori. Astăzi deci o revistă se poate susține fără a avea nevoie de subvenții, ci numai grație interesului pe care publicul îl are față de literatură.

Este acum vorba ca să se formeze în mijlocul scriitorilor un comitet, care să înjghebeze o nouă revistă literară, ce ar fi să apară pe la începutul lui Decembrie. Ar avea de colaboratori pe toți scriitorii de seamă ai noștri. Ar fi o revistă curat literară, al cărei scop ar fi să încurajeze adevăratele talente, să le ajute în dezvoltarea lor. S'a discutat mult chestia dacă scriitorii, din propriile lor mijloace materiale pot susține o revistă literară. Proiectata revistă ar avea să arate că da, și scriitorii pot susține cu mijloacele lor proprii o publicație periodică. **Coresp.**

Gânduri, fapte, vești...

Circuitul de aviație militară București-Severin. — Sosirea sub-loc. Ștefan Protopopescu. — De vorbă cu curajosul pilot militar. — O prorocire indeplinită. — Concerte de stradă.

T.-Severin, 11 Noembrie 1911.

Azi, la patru ore după amiază, a sosit în orașul nostru curajosul aviator militar d. sub-loc. Protopopescu. Încă dela ora unu, câmpul, pe care o situată cazarma regimentului de infanterie, e acoperit de o masă nesfârșită de oameni, în care să pierde dela cel mai elegant bărbat din elită, până la hoinarul sdrențuros. Toți așteaptă cu drag, cu nerăbdare, cu enervare.

D. sub-loc. Protopopescu e severinean și sunt mulți, cari i-au fost colegi, ori prietini; toți cunosc pe tânărul care brăzdează azi, cu atâta mândrie norii. În, sfârșit din zare să conturează a pasăre care devine cu atât mai uriașă, cu cât să apropie mai mult. E deasupra mulțimeii, la o înălțime considerabilă, șgomotul elicei să aseamănă unui strigăt de cocoare cari rătăcesc prin văzduh. Muzica intonează un marș, mulțimea acclamă delirant. Aparatul merge încet, ca o barcă pe valuri, își reea viteza, dă țârcoale largi în jurul orașului — poate aviatorul cearcă să-și găsească casa, de unde a înălțat altă-dată smeul — trece peste Dunăre, în țara sârbilor, întoarce și aterisează între un șbor planat, lângă cazarma roșiorilor. Mulțimea să mișcă, trăsurile aleargă, un convoi întreg aleargă într'un asalt desperat.

Căutând să avem impresiile oaspelui nostru, care a ținut să ne viziteze, venind numai cu acest nou vehicul, am putu afla:

Drumul dela Craiova-Scoroni, a fost cu desăvârșire periculos, din cauza vânturilor și mai ales a dealurilor străbătute de curenți capricioși. Vântul l'a silit să poposească la Filiași și dacă n'ar fi fost dorința să-și privească orașul, din aeroplan, ar fi renunțat bucuos la aceasta călătorie periculoasă. Înaintând peste dealurile prăpăstioase, din județul nostru, lăsat la discreția curenților cari îl aruncau în vale, demulte ori s'a găsit în situație critică de a se fi gândit la soarta bietului Chavez. Imi spunea domnul Protopopescu de multe ori credeam că s'a sfârșit cu mine. Ca să-și dea cineva seama de puterea vântului, e destul să spun că distanța dela Filiași-Severin, de peste 80 kilometri, am parcurs-o numai în 45 m.

Intrebat asupra vr'unei noi călătorii aeriene, îndrăsnetul pilot militar, și-a exprimat dorința de a trece Carpații, în șbor și a merge pe aripele vântului tocmai la Paris.

A doua zi, fiind o zi din acelea, în care blândul soare cearcă să spuie toamnei îmbătrânite, despre puterea ce-a avut-o în timpul verei, orașul nostru rămâne pustiu, locuitorii săi în număr de câteva mii, părăsindu-l ca să privească frumoasele ascensiuni executate de oaspele nostru. Cu acest prilej plăcut pentru ceata noastră, d. Dr. Gruescu primarul orașului a ținut să-și manifeste satisfacerea ce-a simțit-o întreaga suflare, oferind o frumoasă statueta, iar d. Theodor Costescu din partea cetățenilor un elegant ciornic de aur.

Paltoane dela 34 cor. în sus.

Calitate bună. — Croială perfectă. — Prețuri fixe. — Pretenții exagerate exchise.

KATZ și MENDEL, Kolozsvár, Mátyás király-tér 10. sz.

Pese câteva clipe apoi, un sbârânit puternic să aude, o mișcare bruscă, un nor de praf, din care răsar, departe în zare, o libelulă care să pierde în depărtare.

În chipul acesta unul din cele mai îndrăsnete circuite aeriene, din țara noastră a fost aproape îndeplinit, dovedindu-se prin asta că, poporul acesta aruncat de soartă în mijlocul unor neamuri întunecate la minte și la suflet, știe să-și întrebunțeze serios calitățile sale superioare și cele mai noi mijloace de civilizație.

Odată câțiva intelectuali să frământaseră ca să înjghebeze în cetatea noastră, o mișcare teatrală, ridicând un templu Thaliei și organizând o societate dramatică. Ideea frumoasă a fost admirată de toți, dar când a fost vorba să fie cristalizată în faptă, stăpâna noastră, politica, și-a vîrît frunza și trepăduși. Am prorocit atunci că orice idee să așterne pământului când suflă politica ca și frunzele îngălbenite de toamnă. Și cu toată bucuria de a fost desmintit, biata idee frumoasă să chinuie pentru a-și da sufletul în mâna oamenilor cari țin să fie politicieni înainte de toate.

De câteva zile rătăcesc pe stradele cetății noastre câțiva italieni îmbrăcați în adronțe soioase cari cu mijlocul unor instrumente muzicale dau concerte de stradă pentru a cerși bănuții trecătorilor. Ceeace e surprinzător e faptul că un individ mănuește singur o harmonică și prin mijlocul unor sfori, două tobe ce poartă în spate și mai multe instrumente cu sunete metalice. O asonanță perfectă, o armonie dulce, te cucerește și te minunează de cât talent a pus firea în acest neam nefericit.

A. Sever.

Cronica științifică.

Fumătorii de Opiu.

Este știut cât de mare dezvoltare a luat în timpul din urmă mania opiumului, fie ca fumători de opiu, fie ca mănăcători de această drogă teribil de veninoasă. Vițiul acesta are tendința de a se dezvolta din ce în ce mai mult în bătrîna noastră Europă, ca și cum n'ar ajunge vițiurile ce se găsesc actualmente, căci ori cât ar căuta guvernele și polițiile să combată localurile în care se consumă clandestinamente această otravă, pare că în Franța și în Anglia numărul lor crește din ce în ce în fiecare an, și în fiecare an contingentul fumătorilor de opiu crește în proporție cu mult mai mare decât numărul localurilor în care se consumă.

Cărei clase aparțin fumătorii de opiu și cari sunt influențele și motivele cari îi împing la acest vițiu funest?

În China cel mai mare contingent îl dau cele două clase extreme ale societății, clasa superioară compusă din mandarini, funcționari și literați; și clasa lucrătorilor.

Chinezii încep să fumeze opiumul dela vârsta de 18 sau 20 de ani, ba câte odată chiar dela 15 sau dela 10 ani. Astfel că în anul 1862 numărul fumătorilor de opiu se socotea la o cincime sau la două treimi din numărul total al populației masculine. În ceea ce privește cauza principală a răspândirii acestui vițiu este exemplul, imitația: Chinezii fumează opium pentru că văd fumându-se în jurul lor, astfel cum facem noi cu tutunul.

In Europa.

Cu totul altfel stau lucrurile la fumătorii de opiu din Europa. În contingentul nostru, opiumul nu este o otravă națională cum este tutunul, și pe de altă parte, mediul nu este astfel format ca să ne producă un contagiu datorit exemplului. Astfel în Franța, — excepțiune făcând soldații armatei coloniale cari au fost stricați de locuitorii din China sau din Anam, cu cari au venit în contact, — vedem că fumătorii de opiu, ca și morfinomanii, aparțin aproape toți clasei intelectualilor, sau mai

precis clasei poezilor și artiștilor, cu un cuvânt, clasei visătorilor. „Persoanele pozitive sunt imune” scrie Petit de la Villéon în cartea sa *Fumeurs d'Opium*. (Bordeaux, 1907).

Chipul cum se face intoxicația, inveninarea cu opiu, este în raport direct cu aspirațiunile etice și cu temperamentul fiecărui popor și fiecărui individ în particular: idealul rasei albe este activitatea, fie că această activitate să se manifesteze prin muncă, fie prin plăceri; idealul rasei orientale este pasivitatea, inerția, tembelismul. Alegerea toxicului depinde de această deosebire fundamentală: albul cere alcoolului o mărire trecătoare de energie, Indianul și Chinezul caută în opiu dispariția personalității, voluptatea în nimic, ca un fel de Nirvană.

Motivele cari împing la morfinomanie precum și la opiomanie, sunt trei: durerea fizică, durerea morală și voluptatea.

Aceste trei motive le invocă și băutorii de taudanum care nu este decât o licuare ce se prepară cu opiu, după regulile stabilite de arta farmaceutică.

Cauzele acestui vițiu.

Fumătorii de opiu, cari au adus acest vițiu din Orient la noi în Europa, aduc ca scuză o mulțime de motive, cari însă sunt toate rele, și anume: influența teribilă a climei Indo-Chineze, căldura apăsătoare, umiditatea greoaie, nostalgia celor ce au plecat fără voie din locurile lor, depărtându-se de persoanele dragi, de obiceiurile din copilărie; uritul ce-i omoară în izolarea în care se găsose; neactivitatea forțată la care dese ori sunt constrinși funcționarii din colonii.

Aceste însă sunt cauze accesorii, cari pot să ajute morfinomania dar nu o pot justifica în totul. Adevărata cauză a vițiului opiumului, atât la funcționar cât și la ofițer, la țaran ca și la artist, la melancolic ca și la snob, atât în Paris cât și în colonii trebuie căutată pe de o parte în predispoziția organică a individului precum și în lipsa de echilibru mintal, iar pe de alta în ocaziile ce i-se prezintă, în ispitele cari îi ies în cale.

R. Dupuy*) a întrebat pe mai multe persoane demne de încredere și în special pe ofițeri de marină, care este opinia lor asupra opiumului, și toți i-au răspuns că în cazurile de opiomanie trebuie mai întâi de toate să se ție seama de starea mintală a individului, mai înainte de a începe să devie vițios.

Sunt numai exaltații și neurastenicii cari nu mai pot să se desvete de opiu după ce au simțit o singură dată gustul perfid. Celelalte persoane pot să se desvete de această drogă, după ce și-au satisfăcut curiozitatea, sau după ce au gustat voluptatea opiumului. Căci, dînd Cesarului ce este al Cesarului, opiumul dă o voluptate fără perche, de o serie de senzațiuni așa de departe de tot ce mintea omenească cea mai rafinată în senzațiuni dulci poate închipui, dă o stare extrem de plăcută în ceea ce privește nervii și visele cele mai erotice. dar de un erotism ce nu are nici o asemănare cu ceea ce s'ar putea scri.

Desechilibrării cari sunt dominați de dorinți impulsive și cari au o voință slabă, nu au nevoie să se ducă în țara Idolului Negru ca să devie adoratorii săi; aceștia se vor contamina în ori care altă parte din lume, unde există localuri în cari se fumează opiumul în mod clandestin. Aceștia pot deveni sau fumători de opiu, sau morfinomani, sau eteromani, sau băutori de laudanum după cum li-se va prezinta ocazia, căci dacă într'o zi, în calea unuia din aceștia „slabi de ingeri” le va ieși un propagandist oare-care, ce le va propovădui o mărire intelectuală obținută cu excitante artificiale, ei se vor da numai decât la usul opiumului sau al hașșului.

Câte odată obiceiul opiumului nu vine numai prin contact direct de imitație, ci poate veni ca o insinuare inconștientă, produsă de citirea acelor scriitori cari au fost numiți „cântăreții divinului opiu” cum sunt Quincey în Anglia, Baudelaire, în Franța și Edgar Poe în America.

Influența dăunătoare a acestor citiri, când sunt rău înțelese, este de netăgăduit în mulțime de cazuri. Cititorii, mai ales tînării, se entuziasmează de descrierile acelor scriitori, fără ca ei să-și dea seama cât au suferit acei scriitori atât cu trupul cât și cu sufletul din cauza vițiului care îi rodea din ce în ce, și fără să ție seama de marea distanță ce geniul pune între dînșii și acei fumători de opiu.

Adevărații fumători de opiu sunt în același timp fumători de tutun și mari băutori de eter, de alcool și de absint.

Roma, 1911 Noembrie.

Dr. P. Robescu.

Războiul italo-turc.

Între știrile ce le primim astăzi, referitor la război, una singură are o mai mare importanță. O telegramă din Frankfurt anunță că comanda flotei italiene din Marea Egeică a primit ordin, să părăsească apele turcești și să se retragă în Marea Mediterană. Acest ordin este a se privi ca rezultatul intervenției puterilor la Roma, pentru încetarea acțiunii din Marea Egeică. Nu va fi dar conflict european.

Retragerea flotei italiene.

Frankfurt. O telegramă din Roma anunță din izvor bine informat, că comanda flotei italiene a primit ordin de a părăsi Marea Egeică.

Intervenția puterilor.

Paris. Germania și Austro-Ungaria au protestat la Roma, contra acțiunii flotei italiene în Marea Egeică. Acestei intervenții este a se atribui ordinul de retragere al flotei italiene.

Noi lupte la Tripolis.

Tripolis. Agenția Stefani află că ieri pe la amiază s'au mai întâmplat mai multe mici ciocniri la Sidi Mesri unde dușmanul a tras câteva lovituri de tun fără urmări pe frontul oriental al italienilor.

Două companii de grenadieri care însoțeau niște lucrători ocupați să curețe un loc au fost atacate deodată de o bandă de Arabi: Italianii au avut 7 răniți.

Rapoartele generalului Caneva despre luptă.

Roma. Agenția Stefani a publicat rapoartele generalului Caneva despre luptele din Tripolis, din 23 și 26 Octombrie, care relevă că în aceste două lupte trupele italiene s'au purtat cu o vitejie admirabilă și au arătat o solidaritate perfectă, respingând un adversar foarte numeros și care a știut să se folosească într'un mod foarte îndemănat de toate dificultățile terenului.

Sacrificiile au fost destul de însemnate, dar rezultatul moral a fost foarte mare. Regele Italiei, printr'un decret cu data de azi a decorat steagurile regimentului 84 de infanterie și 11 besagleri cu o medalie de aur pentru vitejia și purtarea eroică a trupelor în luptele din 23 și 26 Octombrie trecut în fața Tripolisului (Soiorasciat și Sidi Mesri).

Arme pentru rezerviștii turci.

Constantinopole. — Se asigură că în ultimele zile s'a distribuit arme la toți rezerviștii din insula turcească Lemnos. Autoritățile au declarat că sunt gata să distribuie arme și celorlalți locuitori. Asemenea măsuri au fost luate și în celelalte insule din Arhipelag.

Suspensorii, bandage și ochelari

Mașini de tuns, brice, foarfeci, ochiane, zwickeri, ochelari, baro- și termometre, suspensorii, aparate de inhalat, totfelul de specialități de gumă elastică, PRINTEMPS cel mai perfect prezervativ femeiesc cu 4 cor, se poate căpăta exclusiv numai la firma:

Dobos Sámuel

din **Temesvár-Józsefváros,**
(Timișoara-Josefin)

Hunyadi és Miszits-u. sarkán.

făcută în condiții bune, ar fi și mai ieftină decât celelalte mijloace.

— **Sienkievici rănit.** Din Varșovia se telegrafiază că marele scriitor Sienkievici a căzut victimă unui grav accident. Cu prilejul unei vânătoare, unul dintre companioni, fără să vrea, a slobozit asupra lui două focuri. Sienkievici a fost rănit la frunte și transportat imediat într-un spital din apropiere. Starea lui este foarte gravă, dar sunt speranțe de însănătoșare.

— **Promotie:** La 11 Noevre n. a fost promovată la universitatea din Cluj — doctor în drepturi dl Ioan Matei, absolvent de teologie din Sibiu, fiul preotului Mateiu din Sebeșul-de-sus. Tânărul doctor este cunoscut și în publicistică prin cercetările sale în domeniul istoriografiei bisericești.

Tot la 11 Novembre a fost promovată doctor în drepturi dl Ioan Maior, fiul protopopului Maior din Aiud.

Felicitările noastre!

— **Despre universitatea din Iași.** Ultimul număr din mare revistă „Illustrierte Zeitung” publică un articol al dlui prof. Dem. Gusty asupra serbărilor jubilară dela Iași, însoțit de bogate și reușite ilustrațiuni.

— **Arestarea fraților Zsilinszky.** Din Budapesta se anunță că tribunalul din Budapesta a primit azi sentința Curții de casăție prin care se ordonează proces nou, înaintea Curții cu juri din Budapesta, împotriva fraților Zsilinsky, cari l-au împușcat pe Achim.

Se afirmă că în ședința de mâine, tribunalul va ordona împotriva fraților Zsilinszky arestul preventiv. Unul dintre frați, Gábor, acum își face stagiul ca voluntar la Timișoara și până la proces va fi închis în închisoarea militară. Celălalt frate, Endre, va fi ținut închis în Budapesta.

— **Fiica naturală a lui Tolstoi.** Un țăran, din satul Ojauake (Rusia) cu numele Iacob Șiliu Gedert a pornit proces contra moștenitorilor lui Tolstoi pentru partea de moștenire ce i-se cuvine soției sale, fiica nelegitimă a marelui scriitor. Spune în hârtia de proces, că pe timpul războiului din Crimeea, Tolstoi, care servia în armată, s'a îndrăgostit de o fată de țăran. Din relațiile cu ea s'a născut o fetiță pe care tatăl ei natural a dat-o în îngrijirea unei familii de țăran din Kurland, depunând pentru creșterea ei suma de 50 mii de ruble. Familia aceasta s'a retras în urmă în sătulețul Boinske. Murind bătrînii fata a ajuns în casa țăranului Sebris, unde s'a cunoscut cu viitorul ei bărbat, cu Șiliu.

Târziu după cununie, Șiliu dând peste niște hârtii vechi, ce se aflau în casa țăranului unde crescuse soția sa a aflat, că ea este fata naturală a lui Tolstoi și că Tolstoi a deșus în două rinduri suma de 50.000 ruble pentru dânsa. Dar banii nici căiri. Căutând mai departe a aflat că suma de 100.000, pusă pe numele soției sale a fost ridicată de familia Sebris, care și-a nimicit-o cunpărind o mare moșie în sat.

Bazat pe aceste date a pornit proces de moștenire făcând arătare criminală și contra familiei Sebris.

— **Coroane eterne.** Șef contabilul băncii „Agricola” din Hunedoara, d. Virgil Comăa, în loc de cunună peritoare pe cosciugul mult regretatului său unchi Petru Indrieș, fost notar penz. în Sibiu, dăruiește cor. 10 la fondul Dr. P. Șpan pentru ajutorarea copiilor de Moți, aplicați la meserii. — La acelaș fond au mai dăruit: Ioan Prescure, cand. de adv. (Retișdorf) 1 cor., Lazar Tomici, sodal barbiar 20 bani, iar participanții la conferința învățătoarească din tractul Albeștia la propunerea parohului catichet Ioan Neagoe (Stremți) au dăruit cor. 12.10. Starea fondului cor. 1145.13. Pentru prinos aduce calde mul-

tumite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”: Vic. Tordășianu, prez.

— **Alegeri pentru congres.** Deputați clericali pentru congresul național bisericesc au fost aleși în arhidieceză următorii domni: Cercul Sibiu: Dr. Ilarion Pușcariu, arhimadrit, vicar arhiepiscopesc. Cercul Alba-Iulia: Nicolau Ivan, asesor consistorial. Cercul Deva: Lazar Tritcanu, asesor consistorial. Cercul Abrud: Vasile Dămian, protopresbiter, deputat dietal. Cercul Cluj: Dr. Kusebiu R. Roșca, protosincol, director seminarial. Cercul Dej: Gregoriu pletosu, protopresbiter. Cercul Medias: Mateiu Voileanu, asesor consistorial. Cercul Brașov: Dr. Vasile Saftu, protopresbiter și cercul Făgăraș: Nicolae Borzea, protopresbiter. „Tel. Rom.”

— **Concert în Sibiu.** Vineri în 17 Noevre, publicul sibian va avea prilejul să asculte un concert dat de distinsa și apreciată cântăreață Lucia Cosma, cu concursul dsoarei Ana Voileanu și tânăra noastră pianistă și compozitoare, despre care în scurtă vreme se va vorbi mult la noi. Concertul se va ține în sala „Gesellschaftshaus”, cu următorul program bogat:

1. L. Delibes: Arie din „Lakme”. 2. Hugo Wolf: Die Spröde, Die Bekehrte, Nimmersate Liebe. R. Strauss: Wiegenlied. 3. G. Dima: Și dacă ramuri bat în geam. Ana Voileanu: Dorința. Ionel Borgovan: Toarce puica. T. Brediceanu: Când treci bade pe la noi, toate cântate de doamna Lucia Cosma. 4. Rachmaninoff: op. 3. Prelude Cis-moll. Chopin: Ballade G-moll de d-soara Ana Voileanu. Pauză. 5. Ana Voileanu: Sommer-nacht. Teodor Fuchs: Es hing der Reif. Bertha Bock: Maerzsturm. Friedrich Meyer: Der Haufschmied. 6. Puccini: Arie aus „Bohaeme”. Bemberg: Nymphes et Sylvains, cântate de doamna Lucia Cosma. Prețul locurilor: Loge 10 cor. Fotel de orhestră 3 cor. Stal 2 cor. Loc de stat 1 cor. Bilet de studenți 60 fileri. Bilete se capătă începând de Marți 14 Noevre la Librăria Georg Mayer și seara la cassă. Deschiderea casei la 7 ore seara. Inceputul la 8 ore seara.

— **Sinucideri și crime.** În vremile din urmă mereu se înmulțesc în Ungaria dramele de amor și crimele. Până acum Italia da cel mai mare contingent de sinucideri și crime.

În Pressburg, doi necunoscuți au omorât o văduvă bătrînă și fata ei, cari împreună conduceau o mică tutungerie.

În Arad, poliția a arestat ieri pe portarul palatului văduvei Eliza Fischer și alți doi indivizi, împotriva cărora s'a ridicat acuza că au plănit asasinarea acestei văduve milionare.

În Budapesta, într'un hotel de-a doua mână, un ofițer din Zagrab s'a sinucis, după ce și-a împușcat mai înainte amanta, o femeie divorțată.

— **Cununie.** D-soara Tulia Dimitrescu și dl Iuliu Roșescu, funcționar la institutul „Victoria” din Arad, își anunță cununia care va avea loc la 19 Noevrie n., orele 12 și 1/4 d. a. în biserica gr.-ort. rom. din Arad.

Sincerile noastre felicitări.

— **O conferință despre Albania.** Dr. Franz Nopcsa a vorbit la soc. geografică ungurească despre Albania de miazănoapte. Conferențiarul a cercetat țara din punct de vedere geologic, geografic și etnografic. În ținuturile despărțite de cele vecine prin munți neumblați triburile sunt foarte bine organizate și păstrate, fiecare sat trăiește pentru sine. Aceste triburi se află în locurile de azi abea din veacul al XIV-lea și al XV-lea. Tradiția lor spune că au venit aci cu vreo 14 generații înainte, lucru ce se potrivește cu cercetările baronului Dr. Nopcsa.

După cele mai nouă cercetări Albanezii sunt tracii, dovadă și porturile femeiești. Au suferit

influență ilirică, apoi romană și în sfârșit slavă. Turcii au avut foarte mică lucrare asupra lor, dar au fost pricina indirectă a sălbătăcirii lor.

— **Lupta contra pornografiei în Anglia.** Din Londra se scrie ziarului „Matin” din Paris, cu data de 4 Nov. n.:

Un mare meeting a avut loc azi la Caxton-Hall, sub auspiciile a 14 societăți engleze cari se interesează de apărarea moralei publice având ca temă literatura demoralizătoare.

D. W. A. Coate, energicul secretar al putericei „National Vigilance Association” și de numele căruia sunt legate în Anglia toate campaniile împotriva murdăriei și pornografiei, a rostit un mare discurs.

În aplauzele întregii adunări a cerut ca legea în contra anunțurilor obscene și imorale să fie înăspriată.

„Legea engleză, a zis el, a devenit în privința aceasta foarte aspră de câțva timp încoace. Se impune însă să devie și mi severă, astfel ca nici o publicație cu tendință imorală să nu poată să mai scape nepedepsită”.

După lungi debateri s'a hotărât să se constituie un comitet care să intre în negocieri cu ministerul de interne cu scopul de a obține înăsprirea legilor împotriva colportării literaturii pornografice și a anunțurilor obscene, și s'a votat o ordine de zi prin care se cere să se convoace la Londra, pentru anul viitor, o conferință internațională în chestia literaturii imorale.

— **Incoronarea regelui George al Angliei de împărat al Indiilor.** Familia regală a Angliei, însoțită de o numărăoasă suită s'a imbarcat ieri, spre Bombay. În zilele întâi ale lui Decembrie va ajunge în Indii unde în 12 ale aceleiaș luni perechea regală se va încorona de împărat al Indiilor. Cu acest prilej se vor aranja grandioase festivități, cari vor ridica măreția actului încoronării. Familia regală va rămânea până la primăvară în colonii.

— **Trecerea liberă prin Dardanele.** Oficiosul turcesc „Tanin” ocupându-se de chestiunea unei alianțe turco-rusești, precum și de posibilitatea întronării liberei treceri a vaselor de război rusești prin Dardanele, spune că aceasta nu s'ar putea face decât cu două condițiuni:

1. Rusia să nu ocupe nimic din Persia, după cum nici Turcia n'are de gând să facă lucrul acesta și

2. Să se garanteze liniștea în Balcani.

În ceea ce privește însă cererea ziarului rus „Revi”, de a se da autonomie Macedoniei „Tanin” spune următoarele:

„Noi asigurăm și putem asigura pacea în Balcani. Câtă vreme însă în Macedonia se vor face agitații, liniștea nu va putea fi păstrată acolo. Serviciul ce ni-l poate face acum Rusia, e să exerciteze asupra Bulgariei, Serbiei și Muntenegrului și chiar asupra Greciei, ca aceste țări să fie liniștite. Dacă însă vom acorda autonomia Macedoniei, atunci ce folos am mai putea avea dela Rusia? Dacă noi am începe să pretindem Rușilor să dea autonomia Turcilor și Tătarilor din Rusia, ne-ar asculta?”

În privința confederațiunii balcanice, acelaș ziar spune, că deocamdată degeaba se pierde vremea în discuțiuni infructuoase.

Mai întâi trebuie să se înalțurate neînțelegerile, cari există între diferitele state din Balcani, și apoi pregătit terenul pentru confederațiune prin încheierea unei coaliții.

Această coaliție poate să se facă mai întâi pe terenul economic și apoi treptat-treptat să se termine prin una politică.

Pentru aceasta însă trebuie o condițiune esențială: confederația să fie independentă adevărată și

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

nu atârne de nici una din actualule alianțe europene.

Dar pe lângă aceasta, pentru că confederația balcanică nu poate fi altceva decât rezultatul unei educațiuni politice, de aceea de pe acum ideea aceasta trebuie infiltrată în sufletele generațiilor tinere, chiar de pe băncile școlii, și numai așa se va ajunge la rezultate eficiente și serioase.

— **Premiul Nobel obținut de dna Curie.** Consiliul universitar din Stockholm a decis să propună premiul Nobel pentru chimie să se dea doamnei Curie, celebra chimistă din Paris, calomniată zilele acestea în presă sub cuvânt că ar fi avut un roman de dragoste cu profesorul Langevin.

Premiul acordat distinsei femei este de 194.330 franci.

Monografia comunei Săcădate este titlul unei broșuri scrise de d. Ioan Pocea, preot ort. rom. Ea a fost prezentată la concursul publicat de comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu”, și a fost premiată cu premiul I. de 90 cor. Prefața monografiei e scrisă de d. Victor Tordășianu, secretarul Reun. rom. agricole sibiene. În monografie, între altele, se dă istoricul comunei Săcădate (din com. Sibiiu), descrierea ei, hotarul, mănăstirea și bisericile, școala și starea culturală, administrația comunei, computul comunal și institutul de credit „Plugașul”. Prețul monografiei e 1 cor., cu portul postal postal cor. 1.10. Se poate procura dela librăria arhidiecezană din Sibiiu.

— **Programul unui ziar din Iași.** Primim la redacție primul număr al unui ziar, care apare la Iași, sub numele „Timpul”. Acest organ independent, între altele, are și un program exprimat prin următoarea delicioasă propoziție:

„Nu vom critica, nici dărîma tot ce este bun ridicat de alții (!) dar, în același timp, vom protesta și vom aduce în discuție chestiuni de acele ce (!?) unii din cauza întunecimei minții nu se (!!!) pot rosti, iar pe alții existența zilei îi retine. (??)”

Redactorul acestui ziar este domnul... **Constantin Cehan**, iubitul nostru amic și — colaborator al „Românului”.

x **Dr. Kertész Seminar juridic. Cluj, Monstori ut 16.** Pregătește foarte conștient, în timp scurt și în condiții favo-

rabile pentru examene fundamentale, examene de stat, riguroase în științele de stat și juridice. La cerere dă informații gratuite!

ECONOMIE.

Cultura zarzavaturilor.

Cetim în „Seara” din București: D. Șt. Cazimir, șeful decabinet al dlui Ion Labovary, ministru de domenii, a avut însărcinarea să studieze în Olanda asociațiile țărănești și grădinile de zarzavat.

Atât în prima cât și în a doua chestiune d. Cazimir a avut de făcut constatări foarte interesante pe cari după cum am anunțat, le va aduce la cunoștința dlui ministru de domenii printr'un amănunțit raport.

Între constatările făcute este una asupra căreia vom insista în rândurile de mai jos, ca fiind importantă pentru economia noastră națională.

Se știe cât de puțină importanță dăm noi grădinilor de zarzavat. Aproape întreagă această cultură, de o rentabilitate însemnată, e în mâna străinilor, a vecinilor de peste Dunăre. Aceștia în fiecare an iau din țara noastră câteva milioane de lei numai din vânzarea zarzavaturilor.

Inceputurile ce s'au făcut la noi pentru naționalizarea acestei culturi sunt încă modeste și roadele lor nu le vom cunoaște atât de curând. Abia dacă avem două-trei grădini de zarzavat mai importante conduse de Români; restul, o repetăm, sunt în mâinile bulgarilor și ale sârbilor.

Nu tot așa e în Olanda. Aci d. Cazimir a făcut constatarea că cultura zarzavaturilor se practică pe o scară foarte întinsă; că din ea se face un comerț mare nu numai pentru trebuințele interne ci chiar pentru necesitățile altor țări, unde se dă o mai puțină importanță culturai zarzavaturilor.

Important e, în deosebi faptul că cultura aceasta nu se face numai în timpul verei. Iarna chiar, locuitorii se îndeletnicesc cu cultivarea zarzavaturilor. În acest scop există numeroase sere, bine întreținute unde se fac culturi cari dau roade de o frumusețe rară, mai frumoase ca cele din timpul verei. Se cultivă mai ales iarna pătlăgelele roșii și castraveții, ca produse ce au o căutare mai mare. Recolta aceasta de iarnă se exportază în cantități enorme, aducând cultivatorilor câștiguri foarte frumoase.

Dar cultivatorii din Olanda nu se rezumă la

cultura zarzavaturilor în timpul ernei. Ei cultivă și struguri. Și cultura aceasta se face în condițiuni atât de minunate, încât reușește să se obțină boabe de struguri de mărimea prunelor.

Se poate ușor înțelege câtă căutare pot avea astfel de produse în timpul ernei.

Din aceste câteva informațiuni se poate vedea cât de multă importanță prezintă cultura zarzavaturilor atunci când ea se face în condițiuni bune.

Se înțelege că introducerea culturai zarzavaturilor în țara noastră — naționalizarea acestei industrii ar fi de cea mai mare însemnătate pentru economia noastră națională.

La acest lucru s'a gândit și d. Ion Labovary, ministru de domenii când a trimis pe d. Cazimir să studieze chestiunea în țara unde cultura zarzavaturilor se face în cele mai bune condițiuni.

Din constatările făcute și din datele adunate de trimisul ministerului de domenii, se vor alcătui o serie de instrucțiuni ce se vor răspândi printre cultivatorii noștri de pământ, în scopul de a le arăta atențiunea asupra rentabilității culturai zarzavaturilor și nevoia naționalizării acestei culturi.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu**, „Tribuna” institut tipografie, Nichin și cons.

Dr. DUMITRU POPA

Medic universal. Fost medic de clinică și spital.

Specialist în morbi interne, de femei, de copii și de urechi.

+ ARAD +

Și-a transpus locuința în strada Deák

Ferenc nr. 35. (Librăria diecezană).

Consultanți: 8-10 ore a. m. și 2-4 ore p. m.

Dentist în Cluj.

NAGY JENŐ

specialist pentru dinți artificiali fără pod în CLUJ-KOLOZSVAR.

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plătire în rate pe lângă garanția de 10 ani.

Dentist în Cluj.

Leon Tolstol.

143

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Maria Dimitrievna anunțase Natașei că Anatol era însurat.

Tânăra fată nu voia însă să creadă și cerea ca Pierre s'o asigure el însuși dacă lucrul era adevărat.

Când el apărură pe prag ea îl cercetă adânc cu ochii ei înfrigurati. Ea nu zămbi, și nici nu'l salută măcar. Ea îl privi numai drept în ochi și se întrebă un singur lucru: era el prietenul ori dușmanul lui Anatol. Prin el însuși, Pierre nici nu exista pentru dânsa.

— El știe totul! Rosti Maria Dimitrievna, și o să'ti spun dacă cecece și-am vestit eu este adevărat.

Natașa privea când la unul când la celălalt, ca un iepure rănit ce se uită când la vânător, când la câinii ce'l fugărise.

— Natalia Ilinișna, zise Pierre plecând ochii cu un sentiment de milă pentru dânsa și de silă pentru operațiunea pe care trebuia s'o execute — ar trebui să'ti fie indiferent dacă lucrul e sau nu adevărat.

— Așa dar nu este adevărat, îl intrerupse ea, el nu e căsătorit?

— Ba da, e adevărat.

— Și de mult e însurat? Mi-o juri pe onoarea d-tale?

Pierre o asigură pe onoarea lui.

— Și este încă în Moscova? mai întrebă ea.

— L'am întâlnit pe când venea încoace.

Ea nu mai putu vorbi, ci făcu numai un gest că dorea să rămână singură.

Pierre nu cină în ziua aceea la Maria Dimitrievna, ci plecă numai decât intru căutarea lui Anatol.

Când se gândea la acest om sângele îi năvălea spre inimă și el respira cu greutate.

El nu'l găsi pe Anatol nicăieri și se duse la club. Unul din membrii, după ce vorbise de lucruri indiferente, îl întrebă dacă e adevărat că Anatol o răpise pe d-soara Rostoff? Tot orașul vorbea de fuga lor.

Pierre isbucni în râs și zise că toate erau șvonuri false, deoarece el se întorcea tocmai dela Rostowi.

El se interesă pretutindeni unde ar putea găsi pe Anatol. Unul îi spuse că Anatol nu dăduse încă pe la club, altul îl asigură că tânărul ofițer va sosi la vremea mesei.

Pierre găsi curios faptul că toată lumea aceea era nepăsătoare, calmă, fără a avea habar de ce se petrecea în sufletul său.

El ocoli salonul, așteptă ca toți membrii să fie întrușiți, și neputând să'l mai aștepte pe Anatol, cină și se întoarse acasă.

Anatol mănca în seara aceea la Dologhow, cu care punea la cale cum să'si ia revanșa nereușitei lor din ajun. El găsea necesar s'o revadă pe tânăra fată.

Seara, merse la sora lui ca s'o roage să le pregătească o întâlnire. Când se întoarse Pierre acasă, feciorul său îl înștiință că prințul Anatol era la contesă.

Salonul Elenei era plin de lume.

Pierre intră în salon fără s'o salute pe soția sa, pe care n'o văzuse încă dela întoarcerea sa, și se îndreptă spre Anatol.

— A! Pierre, făcu Elena apropiindu-se de soțul ei, nu știi ce i-s'a întâmplat lui Anatol al nostru...

Dar ea amuți, recunoscând în capul plecat al lui Pierre, în ochii săi strălucitori și în mersul său hotărât, teribila expresie de mânie, ale cărei urmări le simțise și ea, după duelul său cu Dologhow.

— Acolo unde ești d-ta, este desfrinarea și răul, zise Pierre contesei. Anatol, adăugă el, vino cu mine, am a'ti vorbi.

Anatol o privi pe sora lui și se ridică cu supunere ca să'l urmeze pe Pierre.

Contele Bezukhow îl luă de mână, îl țări după sine și egi din salon.

— Să nu cumva să'ti permiți în salonul meu... șopti Elena.

Dar Pierre dispărură fără a-i răspunde.

Anatol îl urma cu mersul său elegant, dar chipul său exprima neliniștea.

Pierre închise ușa odăii lui și îi zise lui Anatol, fără a'l privi.

— Ai făgăduit d-soarei Rostow că o vei lua în căsătorie? Ai încercat s'o răpești?

— Scumpul meu, răspunde Anatol, nu mă cred obligat să răspund unui interogatoriu făcut în acest ton.

Fața lui Pierre, deja palidă, se strînse de turbare. El îl înfășcă pe Anatol de gulerul uniformei lui și începu să'l scuture la dreapta și la stânga, până ce chipul tânărului exprima groaza.

— Iți spun că am a'ti vorbi! repetă Pierre.

— Zău așa, nu e frumos, zise Anatol ducând mâna la nasturele pe care îl smulsese Pierre, împreună cu o bucată de postav.

— Ești un mizerabil! Un ticălos! Și nu știi ce mă reține să'mi fac plăcerea de a'ti sparge capul.

(Va urma)

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

in

BÉKÉSCSABA—NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă „Apollo“)

ANUNȚ.

Se caută la prăvălia de făină și pâine a firmei *Moștenitorii Iacob Graf din Turnu-Severin* (România)

2 vânzători inteligenți

și amabili, vorbind limbile română, germană și ungară, cu armata satisfăcută. Preferiți cei cu practică și neînșurați. Oferte și pretențiuni la susnumita firmă.

Caut

pentru instruirea fetei mele de 10 ani o

învățătoare

română, care poșede pe deplin și limba germană și zice și în pian.

Dr. Popoviciu, avocat
Facsád.

Se primesc bărbați pentru birou ori în calitate de volajeri

la o fabrică mare. Condiții: să fie creștin, 22—26 ani, vioi, cunoștința limbei germane și române în conversație și scris, cu practică comercială. Doritorii să se adreseze sub numirea: Büro und Reise L 630 la firma Haasenstein & Wogler A. g. Wien, I./1

Un candidat de avocat cu practică.

Află imediat aplicare în cancelaria mea.

Dr. Gheorghe Drimba,
avocat în Köhalm.

ANUNȚ.

În cancelaria comunală din *Gurarâului* află imediat aplicare în condițiuni favorabile un practicant ori scriitor notarial.

Gurarâului (Guráró, Szebenmegye), 11 Nov. 1911.

Primăria comunală.

»LUMINA«

Institut de credit și economii, societate pe acții în Sibiu.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de contabil la filiala noastră din Turda și pentru un post de practicant la centrală eventual la filiala din Murășoșorheiu, publicăm prin aceasta concurs cu termen până la 1 Decembrie a. c. st. n.

Reflectanții au să documenteze, că au absolvat școalele comerciale, vorbesc limbile țării și sunt scutiți de obligamântul militar.

Contabilul mai trebuie să dovedească, că a făcut praxă de cel puțin 2 ani, iar practicant va fi numit și preferit cel cu oarecare praxă.

Salarul contabilului și practicantului se va stabili cu ocaziunea alegerii, de aceea se recere, ca reflectanții să-și arete și precizeze pretenziunile în cererile concursuale. Cei numiți au să și ocupe imediat postul.

Sibiu, din ședința Direcțiunei ținută la 10 Noemvre 1911.

»LUMINA«

Institut de credit și economii,
societate pe acții.

AVIS!

La subscrisul află momentan aplicare

2 commis tineri

care se pricep la manufactură și bumbăcării. Limbile: maghiară și germană se pretinde. — Numai vânzători harnici și solizi găsesc post stabil.

Tot la subscrisul află aplicare și un învâțacel cu 2—3 clase gimnaziale.

Traian Novac,
comerciant în Balázsfalva.

P. T.

Subscrișii avem onoarea a face cunoscut On. public din loc și jur că prăvălia noastră de pește și fructe sudice, care există de mai mulți ani în casa noastră proprie *Strada Hirschner No 4*, am mărit-o introducând și

mărfuri de coloniale și delicatose

Zilnic: Pește proaspăt; cafea proaspăt prăjită făină și petroleu; totfeul de brânză.

Pelângă acestea purtăm și mai departe negoțul de pește și fructe sudice.

Haiva în engros dela 5 kg. în sus cu prețul de 1 coroană 30 fileri per kg., — în toată ziua proaspătă.

S'a început deja sezonul de pește sărat!

Prin mijloace suficiente și legături cu firme de primul rang suntem în plăcuta poziție a oferi Onor. public mărfuri bune și cu prețul cel mai redus.

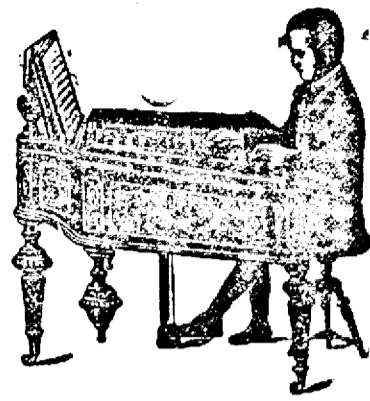
Rugăm deci pe on. public a face o încercare și a să c nvinge de calitatea cea mai bună și de prețul redus al mărfurilor.

În speranță că On. public ne va da binevoitorul său sprijin semnăm

Cu stimă:

Frații Gingold.
Brașov.

TIMBALE!

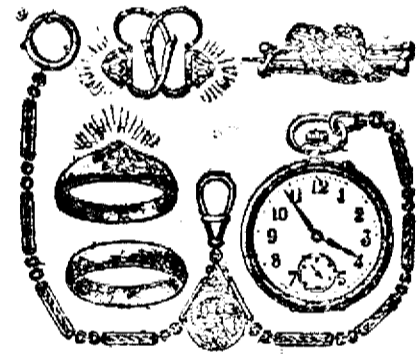
Timbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

Mészáros Ferenc,
fabricant de cimbale.
Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețurenturi, la cerere, se trimit gratis. Corespondența intrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sârbească.

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar

Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaerice fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaerice și ceasuri, pe lângă garanță Prețuri solide! — Serviciu prompt!

Haine, pardesie și paltoane

moda cea mai nouă, din stofă modernă, de toamnă și de iarnă, croite admirabil, se pot comanda ieftin la

Mészáros Károly,

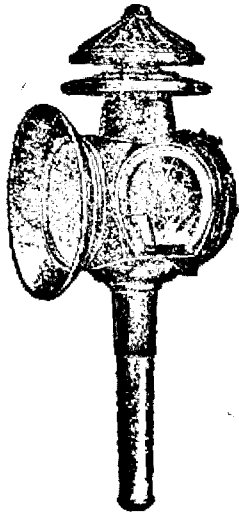
croitor de haine bărbătești,
Kolozsvar, Szentegyház-utca. 6.

Omaszta János,
fabricant de lămpi
pentru trăsuri.

Budapest

VIII. Óriás-utca 20/a

Primește comande
de ori-ce lămpi pen-
tru trăsuri și auto-
mobile, — comande
pentru galvanoplas-
tică și ori-ce repara-
turi de branșe.

Premiat la a. 1902 din partea expozi-
ției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar,
— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de
piele, păslă, mătase și catifea, pentru băr-
bați, dame și copii cu prețurile cele mai
ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis
gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

P. Bittenbinder

colorator de mătăsuri, curăți-
tor chimic de băine și spălător.

Timișoara — Temesvár.

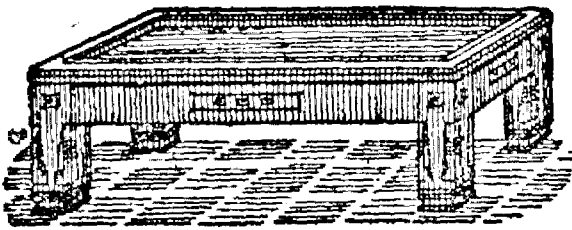
Centrala: Józsefváros, Fröbel-u. 37.
Filiala: Gyárváros, Fő-utca 27. sz.

Curăță și colorează, chimic, ori-ce
haine de dame, domni și copii, per-
dele, pânzături și îmbrăcăminte de
mobile. — Apoi spală și calcă ori-ce
fel de albituri, gulere și mangete.
Comande din provincie se fac prompt.
Costume bărb. curăț chimic cu 3 cor.
Fărbuește totfelul de tort în diferite colori.

— Premiat la expoziție cu medalie de aur. —

H. PÁLLÁN succesor
Styászni József

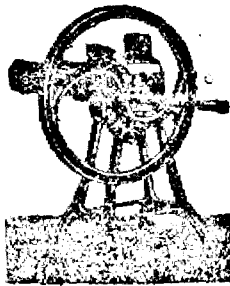
prima fabrică ardelenă de biliarde și țimplărie în
Kolozsvár, Dávid Ferenc-u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de biliarde și în
provincie. — Ține mare asortiment de biliarde
noui și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată
la 1875. — La dorință face și țîrg de schimb.

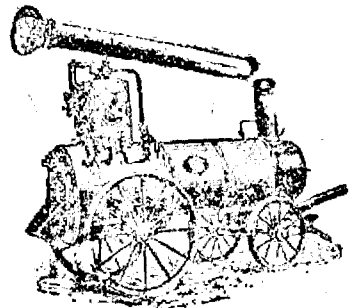
KÁLNAI S.

fabrică de motoare și turnătorie de fier
în Murăș-Oșorhei — Marosvásárhely.

Motoare cu benzin și olei brut,
locomobile, motoare absorbi-
toare de gaze. Mașini motoare
cu benzin automobile pentru
arat și imblătit. Primește totfelul de montări pentru mașini, stabili-
mente industriale, mașini cu aburi și încălzirea cu aburi, precum și
executarea a totfelul de aliaje de fier și metale, **montarea**
deplină a morilor precum și reparații în branșa aceasta.

— Garanță deplină, serviciu prompt, prețuri ieftine. —

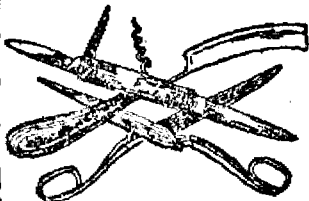

Prima tocitorie cu aburi pentru
articole de lux și briciuri

VICTOR TURTURE

VERSECZ, Steriagasse 16.

Bogat depozit de articole de oțel engle-
zesc și francezesc. Mașini americane de
tuns părul și barba, sistem nou, pietri de

ascuțit englezesc,
precum și diverse
articole de ras și
frizat.

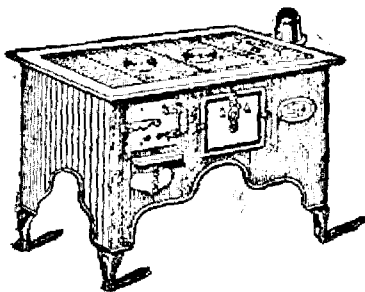
Serviciu prompt!
Prețuri ieftine!

Fabrica de prăjitoare de cafea și căminuri brevetate a lăcătarului

IFJ. FAZAKAS FERENCZ

Szepsiszentgyörgy, Gróf Mikó-u. 18.

Recomandă on. public prăjitoarele de cafea brevetate și căminurile
(sparhert) recunoscute de cele mai bune, dintre
cari până acum s'au comandat peste 400 bucăți.

Primește și eșecut pelângă prețuri moderate orice
lucrări de strungărie în fier, repararea mașinelor și
mechanismelor de fier, a casselor etc. pelângă garanție.

Trimite franco fiecăruia care se referă la ziarul
acesta prețurent despre prăjitoarele și căminurile
sale brevetate.

Nici o damă să nu întârzie ași face

costumele precum și altă îmbrăcăminte pe stilul englez
și francez; pe cari le poate comanda la mine; garantez
pentru chic, lucru după jurnalelele cele mai nouă.
Serviciu prompt! Pentru damele cari nu sunt din
loc, primesc și două probe la zi. — Se poate co-
manda și prin poștă la cari dau însușirile cele mai
nrgente. Haine și costume de doliu să fac în 24 de ore.
Rugând pentru binevoitorul sprijin semnez cu stimă

George Rummel

croitor englezesc și francezesc pentru dame.
Nagyszeben, Str. Honterus Nr. 5.

Pregătesc

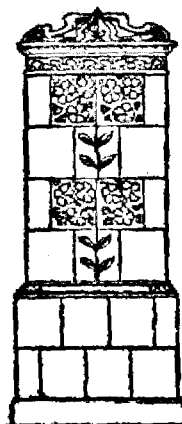
cupatoare de teracotă,

căminuri, vase, glastre,
cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primește
și repararea cupatoarelor vechi și în provincie.
Rugând sprijinul mult onoratului public:

Magyar István,

fab icant de căminuri și art cole de lut
Temesvár-Gyárváros, Kém-u. 16.

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de ploiere

Sibiu - Hermanns' adt. G-osa ring No 3-5
(Palatul Bodencredit).Recomandă magazinul sau bogat asortat cu cele
mai nouă și mai moderne**ploiere-entoutcas**

(pt. soare și ploale)

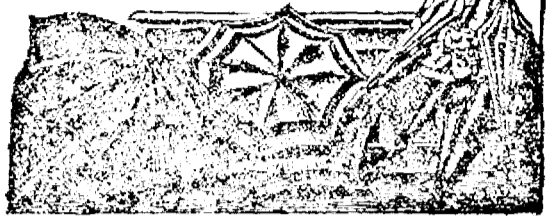
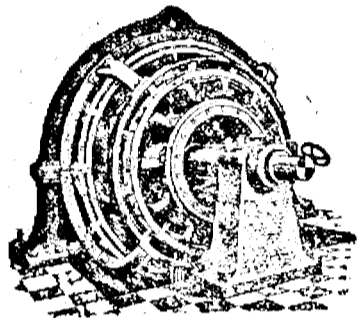
precum și

ploiere

de calitate excelentă

pentru domni și dame.

Comandele se execută prompt și cu punctualitate.

Reparator de motoare. Execută conștientos ori-ce reparaturi de generatoare,
motoare, mașini dinamice etc.**Privinczky József,****SZEGED**

Boldogasszony-sugát 3. sz.

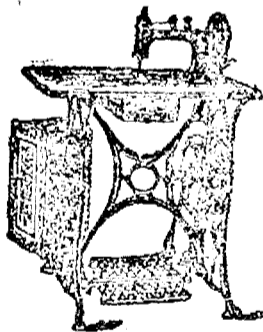
Cel mai mare atelier de pe
șesul Ungariei.**Georg Barthelmie**

mechanic

Brașov, Strada Porții Nr. 41.
(Colțul de la strada Sfântului Ioan).Atelier pentru mașini, de scris, socotit,
dictat și de cusut, apoi pentru aparate
electrice și fizice, lampe electrice de
buzunar, gramafon, plăci, ace, hârtie
— de copiat și diferite utensilii. —

Telefon 380.

— Instructor pentru scris la mașină. —

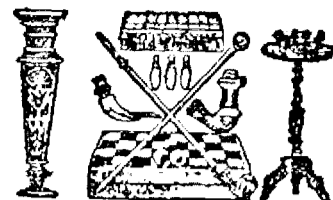

Magazinul de blănărie și cojocărie

Dudás Sándor

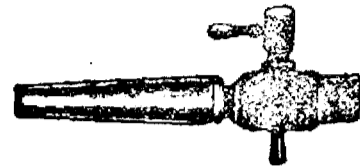
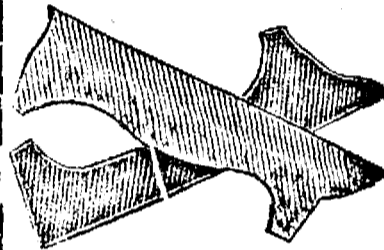
Gluj—Kolozsvar,

Strada Unio Nrul 12.

Pregătește totfelul de articoli aparținători
acestei branșe, în preț favorabil precum:
Bitușe de călătorie, tocuri pentru picioare,
lânărie, cojoace pentru bărbați și femei,
după modele franceze și engleze, coliere,
manșoane, căciuli etc. după moda cea mai
nouă. Mare depozit de covoare de lână.**LÉVAY GYÖRGY**

STRUNGAR

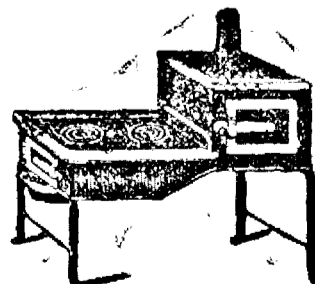
SZEGED, Püspök-tér 4.

Primește spre efectuare și reparare *totfelul de lucruri*
ce aparțin acestei branșe, precum: popice și bile, dopuri
și slăvini (pipe) pentru buți gherghefuri p. lucru de mână,
articole p. fumători, cămășuri, spițuri etc.; bile și dacuri
pentru biliard; domino, șah
și totfelul de decorații, la
mobile, etc., cuere ș. a.Comandele se efectuează
prompt și conștientos.**J. Gottstein, fiul,** prăvălie de piele și
Nagyszeben, Kleiner Ring 5. accesorii pentru in-
dustria de cojocărie,
curelărie și ciobotărieMare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. —
Specia litați de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele Tălpi
Vachè și opinci. Fețe pentru cisme și ghete. Șoară de cusut
albă și colorată. Tort diferit. —
Pâslă, barchet, pânză, tălpi de
pâslă și asbeih, garnitură de gumă
și ciorapi de gumă. Șireturi și
postav de curățit ghetele. Cuie
de lemn americane. Calapoade
pentru ghete și cisme. Cremă
și lac și diferite articole.**Apaducte.**Ceice doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui
**Balázs Mihály, Marosvásárhely, Szentgyörgy-
utca 16 sz.**— Primește pelângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de
apaducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casărmi
și școale. — Specialist în sondaj — Primește pe lângă condiții avantajoase
ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuite.
Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rânduială a caselor și pen-
tru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor
— noul care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanție de 3 ani. —**CARL GÜRTLER**

Iăcătuș artistic și pentru edificii

SIBIU Str. Elisabeta 26.

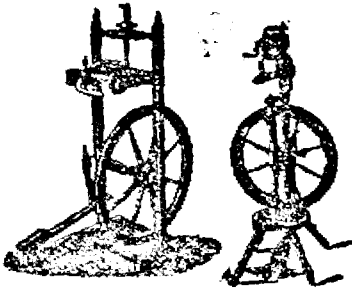
se recomandă la toate lucrările ce se țin de specialitate mai ales

LA ZIDIRI NOI.Lucrări ornamentice, precum peatră grilaj,
grilaj la morminte și galerii, se pregătesc
conform gustului în modul cel mai succes.
Paratonere și montarea lor. Instalațiuni
de apaducte, closete, baze, introducere
electrică executate cu măiestrie.Reparaturi se primesc Mare magazin
de căminuri perpetue în diferite mărimi.**Carl Gürtler junior.**

Premiat la expoziția industrială din Sibiu în 1903.

Roate de fors

din material uscat și mers liniștit, pe lângă garanție, să
află de vânzare la

Emil Krauss,

strungărie și atelier cu pu-
tere motorică.

Sibiu—Nagyszeben,

Margarethengasse Nr. 5.

Ori-ce roată ce nu merge bine să primește
inapoi.

Cei cari au lipsă de ghetă să se adreseze
prăvăliei nou aranjate de ghetă alui

Nicolae Lung,

Pancsova, Strada Gizella (Mészáros).

Asortată conform cerințelor moderne
unde se află de vânzare ghetă lu-
crate în atelierul propriu, pentru
bărbați, dame și copii, executate
elegant și trainic, cu prețuri mode-
rate. Lucrează ghetă după măsură,
în timp scurt, execuție elegantă și
prețuri ieftine. — Pentru picioare
defectuoase ghetă speciale!

Prima fabrică ungurească de cuțite de
mașini și unelte de oțel. Fondată la 1859.

Bartusek Károly

Budapest, VI. ker. Dávid-utca 10. sz.

Singurul specialist în Un-
garia pentru fabricarea de
unelte mecanice pentru lu-
crarea lemnului.

Unelte mele taie ca
OTRAVA

și se potrivesc la ori-ce ma-
șină pentru lucrarea lemnu-
lui, pentru-că sunt fabricate

din oțel de cea mai bună calitate. Astfel sunt: *cuțitele
pentru rindele de mașini, scobitoare; capete de cuțit,
terestraie de mână (horony) și lungime; sfrelele pentru
sfredelirea de găuri adânci; cuțite de sfișiere, unelte
pentru sfredelire, crepare și fabricarea de cepuri, cu un
cuvânt totfelul de unelte mecanice pentru lucrarea
lemnului. — Preface și osiile țiutoarelor de cuțite în
patru colțuri, oprite de serviciul superior de industrie, în
osie cilindrică și fabrică, după comandă, nouă osii cilin-
drice pentru ținerea cuțtelor. Cuțite pentru compactorii.*

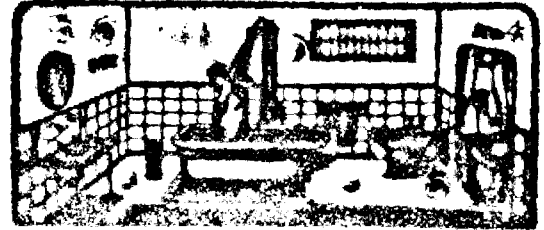
Ori-ce deslușiri se dau în cel mai scurt timp.

Rudolf Hiller, lăcătuș artistic și pentru edificii,

Sibiu—Nagyszeben,

Atelierul: Rosenfeldgasse 6/a; Locuința: Wagnergasse 23

Primește lucrări de lăcătușerie, precum: grilaje la case noi, porți
trepte, balcoane, îngrădituri la grădine și morminte. Casse de
bani contra focului în ori-ce execuție. Telefoane de casă, teleg-
rate și sonerii electrice, apoi, apaducte, aranjament pentru camere
de baie, closete și băni cu pompă pe lângă prețuri moderate și
execuție artistică. Ori-ce reparaturi se efectuează repede cu pre-
țurile cele mai ieftine și pe lângă garanție.

Avis! Domnilor fabricanți și particulari le
aduc la cunoștință, că am edificat o

tornătorie artistică pentru metale

SIBIU, Strada Margaretha Nrul 18.

Prin practica mea bogată câștigată în țară și streinătate
mă aflu în plăcuta poziție să pot satisface oricărei cerinți
de branșe, în bronz, messing, ținc, cositor, aramă,
după desemn ori după modele vechi.

Andrei Paksa,
Sibiu — Nagyszeben.

Serviciu prompt!
Prețuri ieftine!

Ligeti Sándor,

colorator de geamuri, atelier
industrial pentru mozaicuri
de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de
biserică colorate, mozaicuri
de sticlă și rame de aramă
dela cele mai simple până la
cele mai complicate, cu pre-
țuri moderate. — Geamurile
aproape tuturor bisericilor gr-
cat. sunt lucrate în atelierul
meu, între cari și ferestrele
bisericii noi zidite din Szász-
Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt
lucrate în atelierul meu propriu.